

—
Верховний
Суд

ОГЛЯД
судової практики
Касаційного господарського суду
у складі Верховного Суду
щодо окремих питань
застосування положень
ГПК України за 2020 рік

Перелік уживаних скорочень

ВП ВС	–	Велика Палата Верховного Суду
ГК України	–	Господарський кодекс України
ГПК України	–	Господарський процесуальний кодекс України
КАС України	–	Кодекс адміністративного судочинства України
КГС ВС	–	Касаційний господарський суд у складі Верховного Суду
КК України	–	Кримінальний кодекс України
ОП КГС ВС	–	об'єднана палата Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду
ЦК України	–	Цивільний кодекс України

№ з/п	Номер статті, її назва	Правова проблема	Відповіді
1.	Стаття 30. Виключна підсудність справ	<p>До яких спорів, що виникають з приводу нерухомого майна, застосовуються правила ст. 30 ГПК України про виключну підсудність?</p> <p>Чи є порушенням правил виключної підсудності звернення позивача до господарського суду за правилами ч. 6 ст. 30 ГПК України у випадку, якщо територіальна підсудність спору може визначитися як за ч. 3 (за місцезнаходженням нерухомого майна), так і за ч. 6 ст. 30 ГПК України (за місцезнаходженням юридичної особи)?</p>	<p>Приписи ст. 30 ГПК України встановлюють правила виключної підсудності господарських спорів.</p> <p>Так, відповідно до ч. 3 ст. 30 ГПК України спори, що виникають з приводу нерухомого майна, розглядаються господарським судом за місцезнаходженням майна або основної його частини. Якщо пов'язані між собою позовні вимоги пред'явлені одночасно щодо декількох об'єктів нерухомого майна, спір розглядається за місцезнаходженням об'єкта, вартість якого є найвищою.</p> <p>У ч. 3 ст. 16 ГПК України (в редакції до 15.12.2017) йшлося про виключну підсудність господарським судам справ у спорах про право власності на майно або про витребування майна з чужого незаконного володіння чи про усунення перешкод у користуванні майном.</p> <p>Натомість у ч. 3 ст. 30 ГПК України в чинній редакції йдеться про виключну підсудність справ у спорах, що виникають з приводу нерухомого майна, тобто перелік спорів цієї категорії розширено.</p> <p>Отже, виключна підсудність застосовується до тих позовів, вимоги за якими стосуються нерухомого майна як безпосередньо, так і опосередковано, а спір може стосуватися як правового режиму нерухомого майна, так і інших прав та обов'язків, що пов'язані із нерухомим майном.</p> <p>Коли територіальна підсудність спору може визначитися як за ч. 3 (за місцезнаходженням нерухомого майна), так і за ч. 6 ст. 30 ГПК України (за місцезнаходженням юридичної особи), то звернення позивача до господарського суду за місцезнаходженням юридичної особи як належного суду за правилами ч. 6 ст. 30 ГПК України не є порушенням правил виключної підсудності.</p> <p>Постанова ВП ВС від 07.07.2020 у справі № 910/10647/18 (https://reyestr.court.gov.ua/Review/90932704).</p>
2.	Стаття 36. Недопустимість повторної участі	Чи є тотожними зазначені в ст. 36 ГПК України поняття "вирішення"	Під вирішенням справи в суді апеляційної інстанції слід розуміти ухвалення судового рішення у формі постанови, яке приймається судом

	<p>судді у розгляді справи</p>	<p>та "розгляд" справи з огляду на їх зміст і значення? Чи може суддя, який брав участь у постановленні ухвали про залишення апеляційної скарги без розгляду, вважатися суддею, який брав участь у вирішенні справи?</p>	<p>апеляційної інстанції за наслідком розгляду апеляційної скарги та перегляду рішення або ухвали про закриття провадження у справі місцевого господарського суду, які ухвалюються/постановляються судом першої інстанції по суті спору.</p> <p>При цьому ухвали суду апеляційної інстанції, постановлені до початку розгляду справи у суді апеляційної інстанції за результатом перевірки матеріалів поданої апеляційної скарги, не стосуються ні розгляду, ні вирішення справи. Ухвали, постановлені при розгляді справи за наслідком вирішення процедурних процесуальних питань, пов'язаних з рухом справи (зокрема, ухвали про відкладення розгляду справи, оголошення перерви у розгляді справи, зупинення провадження), за якими провадження у справі не закінчується, також не стосуються вирішення справи.</p> <p>Постановленням ухвал (за результатом перевірки матеріалів поданої апеляційної скарги та за наслідком вирішення процедурних процесуальних питань, пов'язаних з рухом справи) справа в суді апеляційної інстанції не вирішується, а суддя, який брав участь у складі колегії суддів при постановленні таких ухвал, не може вважатися таким, що вже брав участь у вирішенні справи в суді апеляційної інстанції в розумінні ч. 3 ст. 36 ГПК України.</p> <p>Ухвала апеляційного господарського суду про залишення апеляційної скарги без розгляду не є судовим рішенням, ухваленим по суті спору, а суддя, який брав участь у постановленні цієї ухвали, не може вважатися суддею, який брав участь у вирішенні справи, оскільки за цією ухвалою суд не здійснив ні розгляду апеляційної скарги, ні перегляду рішення місцевого господарського суду, не вирішував спір по суті справи.</p> <p>Постанова КГС ВС від 23.07.2020 у справі № 910/9266/14 (http://reyestr.court.gov.ua/Review/90540503).</p>
3.	<p>Стаття 42. Права та обов'язки учасників справи</p>	<p>Який порядок подання учасником справи до суду процесуальних документів в електронній формі?</p>	<p>Відповідно до частин 5, 6 ст. 42 ГПК України документи (в тому числі процесуальні документи, письмові та електронні докази тощо) можуть подаватися до суду, а процесуальні дії вчинятися учасниками справи в електронній формі з використанням Єдиної судової інформаційно-</p>

			<p>телекомунікаційної системи, за винятком випадків, передбачених цим Кодексом.</p> <p>Згідно з наказом ДСА України від 22.12.2018 № 628 "Про проведення тестування підсистеми "Електронний суд" у місцевих та апеляційних судах" вирішено запровадити тестовий режим експлуатації підсистеми "Електронний суд" у всіх місцевих та апеляційних судах України, Касаційному адміністративному суді (пілотних судах).</p> <p>У пунктах 4, 3 розділу I Положення про автоматизовану систему документообігу суду, затвердженого рішенням Ради суддів України від 26.11.2010 № 30, у частині функціонування підсистеми "Електронний суд" передбачено, що авторизація користувача – процедура отримання користувачем прав на здійснення операцій з інформаційними ресурсами, в межах його повноважень та компетенції, за допомогою власного електронного цифрового підпису користувача, який прирівнюється за правовим статусом до його власноручного підпису; автор електронного документа – це особа (особи), яка підписала (підписали) електронний документ власним електронним цифровим підписом.</p> <p>У п. 2 розділу XI цього Положення визначено, що учасники судового процесу за допомогою зареєстрованого електронного кабінету можуть надсилати копії електронних документів іншим учасникам судової справи, крім випадків, коли інший учасник не має зареєстрованого електронного кабінету, подавати позовні заяви та інші передбачені законом процесуальні документи, що подаються до суду і можуть бути предметом судового розгляду, а також отримувати судові рішення та інші електронні документи.</p> <p>Тобто надсилання у встановленому порядку процесуальних документів в електронному вигляді передбачає використання сервісу "Електронний суд" за умови попередньої реєстрації офіційної електронної адреси (електронного кабінету) та з обов'язковим використанням такою особою власного електронного цифрового підпису.</p> <p>Таким чином, альтернативою звернення учасників справи до суду із позовними заявами, скаргами та іншими визначеними законом процесуальними документами, оформленими в паперовій формі та підписаними безпосередньо учасником справи або його представником, є звернення з процесуальними документами в</p>
--	--	--	---

			<p>електронній формі з обов'язковим їх скріпленням власним електронним цифровим підписом учасника справи та подання такого документа через Електронний кабінет.</p> <p>Постанова КГС ВС від 20.07.2020 у справі № 910/1386/20 (http://reyestr.court.gov.ua/Review/90515314).</p>
4.	<p>Стаття 46. Процесуальні права та обов'язки сторін</p> <p>Стаття 162. Позовна заява</p>	<p>Чи є підставою для відмови у позові незгода суду з наведеним у позовній заяві правовим обґрунтуванням щодо спірних правовідносин? Чи призводить самостійне застосування судом для прийняття рішення у справі інших норм матеріального права, ніж зазначені у позовній заяві, до зміни предмета позову та/або обраного позивачем способу захисту?</p>	<p>Згідно із ч. 1 ст. 162 ГПК України у позовній заяві позивач викладає свої вимоги щодо предмета спору та їх обґрунтування.</p> <p>Відповідно до ч. 3 ст. 46 ГПК України до закінчення підготовчого засідання позивач має право змінити предмет або підстави позову шляхом подання письмової заяви.</p> <p>Під предметом позову розуміється певна матеріально-правова вимога позивача до відповідача, стосовно якої позивач просить прийняти судове рішення. Підстави позову становлять обставини, якими позивач обґрунтовує свої вимоги щодо захисту права та охоронюваного законом інтересу. Зміна предмета позову означає зміну вимоги, з якою позивач звернувся до відповідача, а зміна підстав позову – це зміна обставин, на яких ґрунтується вимога позивача. Одночасна зміна і предмета, і підстав позову не допускається.</p> <p>На відміну від викладеного, правові підстави позову – це зазначена в позовній заяві нормативно-правова кваліфікація обставин, якими позивач обґрунтовує свої вимоги.</p> <p>Водночас не вважаються зміною підстав позову доповнення його новими обставинами при збереженні в ньому первісних обставин та зміна посилання на норми матеріального чи процесуального права.</p> <p>Незгода суду з наведеним у позовній заяві правовим обґрунтуванням щодо спірних правовідносин не є підставою для відмови у позові.</p> <p>У зв'язку з цим суд, з'ясувавши під час розгляду справи, що сторона або інший учасник судового процесу для обґрунтування своїх вимог або заперечень послалися не на ті норми, що фактично регулюють спірні правовідносини, самостійно здійснює їх правильну правову кваліфікацію та застосовує у прийнятті рішення саме такі норми матеріального і процесуального</p>

			<p>права, предметом регулювання яких є відповідні правовідносини.</p> <p>Зазначення позивачем конкретної правової норми для обґрунтування позову не є визначальним під час вирішення судом питання про те, яким законом слід керуватися у вирішенні спору.</p> <p>Тобто саме на суд покладено обов'язок надати правову кваліфікацію відносинам сторін з огляду на факти, встановлені під час розгляду справи, та визначити, яка правова норма підлягає застосуванню для вирішення спору.</p> <p>Водночас самостійне застосування судом для прийняття рішення у справі саме тих норм матеріального права, предметом регулювання яких є відповідні правовідносини, не призводить до зміни предмета позову та/або обраного позивачем способу захисту.</p> <p>Постанови КГС ВС: від 17.03.2020 у справі № 917/353/19 (http://reyestr.court.gov.ua/Review/88277305); від 05.03.2020 у справі № 910/9665/17 (http://reyestr.court.gov.ua/Review/88149746); від 03.03.2020 у справі № 916/1657/18 (http://reyestr.court.gov.ua/Review/88050839); постанова ВП КГС ВС від 04.12.2019 у справі № 917/1739/17 (http://reyestr.court.gov.ua/Review/86310237).</p>
5.	Стаття 46. Процесуальні права та обов'язки сторін	Чи може бути прийнята до розгляду заява про збільшення позовних вимог шляхом доповнення немайнової вимоги вимогами майнового характеру?	<p>Відповідно до п. 2 ч. 2 ст. 46 ГПК України позивач вправі збільшити або зменшити розмір позовних вимог – до закінчення підготовчого засідання або до початку першого судового засідання, якщо справа розглядається в порядку спрощеного позовного провадження.</p> <p>Як збільшення чи зменшення розміру позовних вимог необхідно розуміти зміну кількісних показників, в яких виражена позовна вимога (збільшення чи зменшення ціни позову, збільшення чи зменшення кількості товару тощо). Тобто збільшено (чи зменшено) може бути лише розмір заявлених вимог.</p> <p>Разом із тим збільшенням розміру позовних вимог є збільшення позову за тією ж вимогою, яку було заявлено у позовній заяві, тому збільшення розміру позовних вимог не може бути пов'язано із пред'явленням додаткових чи нових позовних вимог, про які не йшлося у позовній заяві, в тому</p>

			<p>числі шляхом доповнення немайнової вимоги майновою.</p> <p>Така дія, як заявлення додаткових вимог може кваліфікуватися лише як зміна предмета позову. Предметом позову є певна матеріально-правова вимога позивача до відповідача, стосовно якої позивач просить прийняти судове рішення. Підставу позову становлять обставини, якими позивач обґрунтовує свої вимоги щодо захисту права чи охоронюваного законом інтересу.</p> <p>Отже, зміна предмета позову означає зміну вимоги, з якою позивач звернувся до суду, а зміна підстав позову – це зміна обставин, на яких ґрунтується відповідна позовна вимога. Водночас потрібно брати до уваги те, що відповідно до ч. 3 ст. 46 ГПК України одночасна зміна і предмета, і підстав позову не допускається.</p> <p>Доповнення немайнового позову майновою вимогою про стягнення коштів є не збільшенням позовних вимог, а пред'явленням нового позову з іншим предметом і підставами, що виключає можливість розгляду поданої позивачем заяви саме як заяви про збільшення розміру заявлених позовних вимог.</p> <p>Постанови КГС ВС: від 23.01.2020 у справі № 925/186/19 (http://reyestr.court.gov.ua/Review/87214538); від 19.12.2019 у справі № 925/185/19 (http://reyestr.court.gov.ua/Review/86503616).</p>
6.	<p>Стаття 49. Треті особи, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору</p> <p>Стаття 180. Пред'явлення зустрічного позову</p>	<p>Чи передбачений положеннями ГПК України строк вступу у справу третіх осіб, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору?</p>	<p>Порядок та умови вступу у справу третіх осіб, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору, врегульовано положеннями ст. 49 ГПК України.</p> <p>Відповідно до ч. 1 згаданої статті треті особи, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору, можуть вступити у справу до закінчення підготовчого провадження або до початку першого судового засідання, якщо справа розглядається в порядку спрощеного позовного провадження, подавши позов до однієї або декількох сторін.</p> <p>За ч. 5 ст. 49 та ч. 4 ст. 180 ГПК України до позовів третіх осіб, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору, у справі, в якій відкрито провадження, застосовуються положення ст. 180 ГПК України. Таку позовну заяву необхідно подавати із додержанням загальних правил пред'явлення позову, і вона має</p>

			<p>відповідати вимогам статей 162, 164, 172, 173 цього Кодексу.</p> <p>Тлумачення наведених процесуальних норм дає підстави стверджувати, що положеннями ст. 49 ГПК України окремо визначено строк вступу у справу третіх осіб, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору, яким згідно з ч. 1 цієї статті є строк "до закінчення підготовчого провадження" або "до початку першого судового засідання", якщо справа розглядається в порядку спрощеного позовного провадження.</p> <p>За змістом ч. 1 ст. 49 ГПК України треті особи, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору, можуть вступити у справу шляхом подання позову до однієї або декількох сторін.</p> <p>Позовні вимоги третьої особи, яка подала позов відповідно до ст. 49 ГПК України, можуть бути допущені судом до розгляду у процесі, що вже розпочався, у тому випадку, коли така самостійна вимога заявлена саме щодо предмета спору, що вже виник між сторонами.</p> <p>Вимога, спрямована на те, що перебуває поза цим предметом, чи спрямована до третіх осіб, не може бути розглянута судом як вимога третьої особи в розумінні положень наведеної статті.</p> <p>Отже, саме лише пред'явлення третьою особою, яка заявляє самостійні вимоги щодо предмета спору, у справі, позову до третьої особи без самостійних вимог та одночасно до сторони у справі не може бути підставою для повернення такого позову без надання відповідної оцінки вимогам заявника, визначення того, чи вони охоплюються предметом спору, що вже виник між сторонами.</p> <p>Постанова КГС ВС від 18.08.2020 у справі № 916/1094/18 (http://reyestr.court.gov.ua/Review/91049637).</p>
7.	<p>Стаття 53. Участь у судовому процесі органів та осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб</p>	<p>Чи відповідає нормам процесуального права постановлення господарським судом ухвали про повернення позовної заяви у разі ненадання прокурором обґрунтування наявності підстав для здійснення ним представництва інтересів держави в суді?</p>	<p>Відповідно до положень ст. 23 Закону України "Про прокуратуру" та ч. 3, 4 ст. 53 ГПК України прокурор, звертаючись до суду з позовом, має обґрунтувати та довести підстави для представництва в суді законних інтересів держави, однією з яких є бездіяльність компетентного органу.</p> <p>Бездіяльність компетентного органу означає, що він знав або повинен був знати про порушення інтересів держави, але не звертався до суду з відповідним позовом у розумний строк.</p>

<p>Стаття 174. Залишення позовної заяви без руху, повернення позовної заяви</p>		<p>Звертаючись до відповідного компетентного органу до подання позову в порядку, передбаченому ст. 23 Закону України "Про прокуратуру", прокурор фактично надає йому можливість відреагувати на стверджуване порушення інтересів держави, зокрема, шляхом призначення перевірки фактів порушення законодавства, виявлених прокурором, вчинення дій для виправлення ситуації, а саме подання позову або аргументованого повідомлення прокурора про відсутність такого порушення. Невжиття компетентним органом жодних заходів протягом розумного строку після того, як йому стало відомо або повинно було стати відомо про можливе порушення інтересів держави, має кваліфікуватися як бездіяльність відповідного органу.</p> <p>Приписами ст. 174 ГПК України передбачено механізм залишення позовної заяви без руху для забезпечення позивачу можливості у встановлений судом строк усунути недоліки позовної заяви, що надасть змогу вважати її такою, що подана у день первинного подання, та прийняти її до розгляду судом першої інстанції. Водночас ч. 6 ст. 174 ГПК України визначено негативний наслідок для позивача у разі невиконання вимог суду щодо усунення недоліків позовної заяви у вигляді її повернення, про що постановляється ухвала.</p> <p>Невиконання прокурором вимог про надання суду обґрунтування щодо наявності підстав для здійснення представництва інтересів держави в суді згідно із ч. 4 ст. 53 ГПК України має наслідком застосування положень, передбачених ст. 174 цього Кодексу, про залишення позовної заяви без руху для усунення її недоліків і повернення в разі, якщо відповідно до ухвали суду в установленний строк ці недоліки не усунуті.</p> <p>Отже, не надавши можливості усунути недоліки позовної заяви, які полягали в ненаданні суду обґрунтування щодо наявності підстав для здійснення представництва інтересів держави в суді згідно із ч. 4 ст. 53 ГПК України, суд дійшов передчасного висновку про наявність підстав для повернення позовної заяви прокурора, поданої в інтересах держави в особі державного органу.</p> <p>Постанова КГС ВС від 03.08.2020 у справі № 910/10890/19 (https://reyestr.court.gov.ua/Review/90723045).</p>
---	--	--

8.	<p>Стаття 60. Документи, що підтверджують повноваження представників</p>	<p>Чи потрібно в ордері про надання правової допомоги зазначати назву конкретного судового органу в разі звернення до суду зі скаргою?</p>	<p>Частиною 4 ст. 60 ГПК України визначено, що повноваження адвоката як представника підтверджуються довіреністю або ордером, виданим відповідно до Закону України "Про адвокатуру та адвокатську діяльність".</p> <p>Відповідно до ч. 2 ст. 26 Закону України "Про адвокатуру та адвокатську діяльність" ордер – письмовий документ, що у випадках, встановлених цим Законом та іншими законами України, посвідчує повноваження адвоката на надання правової допомоги. Ордер видається адвокатом, адвокатським бюро або адвокатським об'єднанням та повинен містити підпис адвоката. Рада адвокатів України затверджує типову форму ордера.</p> <p>Згідно з пунктами 4, 6 рішення Ради адвокатів України від 12.04.2019 № 41 "Про затвердження Положення про ордер на надання правничої (правової) допомоги у новій редакції" дозволено адвокатам України в строк до 01.01.2022 використовувати Типову форму ордера, виготовлену друкарським способом на замовлення ради адвокатів регіону, і додаток 1 до Положення про ордер адвоката та порядок ведення реєстру ордерів, затвердженого рішенням Ради адвокатів України від 17.12.2012 № 36 (типова форма ордера).</p> <p>У пп. 15.4 п. 15 Положення № 36, як і в пп. 12.4 п. 12 чинного Положення № 41, передбачено, що ордер має містити назву органу, в якому надається правова допомога адвокатом, із зазначенням, у випадку необхідності, виду адвокатської діяльності відповідно до ст. 19 Закону України "Про адвокатуру та адвокатську діяльність".</p> <p>Зважаючи на наведені положення, у разі надання адвокатом правової допомоги в суді в ордері має бути зазначено не абстрактний орган державної влади, а конкретну назву такого органу, зокрема суду.</p> <p>Не можна визнавати ордер документом, що посвідчує повноваження адвоката на надання правової допомоги, якщо в графі "Назва органу, в якому надається правова допомога" зазначено, що адвокат надає правову допомогу: 1) в органах державної влади та органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форми власності і підпорядкування; 2) у всіх органах, установах,</p>
----	---	--	--

			<p>організаціях та підприємствах, а також судах у всіх без винятку справах.</p> <p>Постанова КГС ВС від 21.04.2020 у справі № 910/10156/17 (http://reyestr.court.gov.ua/Review/88885758).</p>
9.	Стаття 96. Електронні докази	Чи може бути доказом у справі роздруківка електронного листування?	<p>Відповідно до ст. 96 ГПК України електронними доказами є інформація в електронній (цифровій) формі, яка містить дані про обставини, що мають значення для справи, зокрема, електронні документи (в тому числі текстові документи, графічні зображення, плани, фотографії, відео- та звукозаписи тощо), вебсайти (сторінки), текстові, мультимедійні та голосові повідомлення, метадані, бази даних й інші дані в електронній формі.</p> <p>Електронні докази подаються в оригіналі або в електронній копії, засвідченій електронним цифровим підписом, прирівняним до власноручного підпису відповідно до Закону України "Про електронний цифровий підпис".</p> <p>Учасники справи мають право подавати електронні докази в паперових копіях, посвідчених в порядку, передбаченому законом. Паперова копія електронного доказу не вважається письмовим доказом.</p> <p>Роздруківка електронного листування не може вважатись електронним документом (копією електронного документа) в розумінні положень ч. 1 ст. 5 Закону України "Про електронні документи та електронний документообіг", відповідно до якої електронний документ – документ, інформація в якому зафіксована у вигляді електронних даних, включаючи обов'язкові реквізити документа.</p> <p>Відповідно до частин 1, 2 ст. 6 зазначеного Закону електронний підпис є обов'язковим реквізитом електронного документа, який використовується для ідентифікації автора та/або підписування електронного документа іншими суб'єктами електронного документообігу. Накладанням електронного підпису завершується створення електронного документа.</p> <p>Отже, не може вважатися належним письмовим доказом і не може бути доказом у справі роздруківка електронного листування, яка не відповідає вимогам Закону України "Про електронні документи та електронний документообіг", не містить електронного підпису, який є обов'язковим реквізитом електронного документа, оскільки у такому разі неможливо</p>

			<p>ідентифікувати відправника повідомлення і зміст такого документа не захищений від внесення правок і викривлення.</p> <p>Постанови КГС ВС : від 24.09.2019 у справі № 922/1151/18 (http://reyestr.court.gov.ua/Review/84515934) від 28.12.2019 у справі № 922/788/19 (http://reyestr.court.gov.ua/Review/86717260); від 16.03.2020 у справі № 910/1162/19 (http://reyestr.court.gov.ua/Review/88244984).</p>
10.	<p>Стаття 98. Вимоги до висновку експерта</p> <p>Стаття 77. Допустимість доказів</p>	<p>Чи є допустимим доказом у справі висновок експерта, в якому не зазначено щодо попередження експерта про кримінальну відповідальність за завідомо неправдивий висновок та за відмову без поважних причин від виконання покладених на нього обов'язків?</p>	<p>Згідно зі ст. 77 ГПК України допустимість доказів полягає у тому, що обставини, які відповідно до законодавства повинні бути підтверджені певними засобами доказування, не можуть підтверджуватися іншими засобами доказування. Докази, одержані з порушенням закону, судом не приймаються.</p> <p>Частиною 7 ст. 98 ГПК України унормовано зазначення у висновку експерта, що він попереджений (обізнаний) про відповідальність за завідомо неправдивий висновок, а у випадку призначення експертизи судом, також про відповідальність за відмову без поважних причин від виконання покладених на нього обов'язків.</p> <p>Відповідно до абз. 10 ч. 2 п. 4.14 Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень, затвердженої наказом Міністерства юстиції України від 08.10.1998 № 53/5, у вступній частині висновку експерта зазначаються, зокрема, попередження (обізнаність) експерта про кримінальну відповідальність за надання завідомо неправдивого висновку за ст. 384 КК України або за відмову від надання висновку за ст. 385 цього Кодексу.</p> <p>За приписами ч. 5 ст. 100 ГПК України в ухвалі про призначення експертизи суд попереджає експерта про кримінальну відповідальність за завідомо неправдивий висновок та за відмову без поважних причин від виконання покладених на нього обов'язків.</p> <p>Тож норма, яка визначає, що в ухвалі повинно бути роз'яснено експерту про кримінальну відповідальність, не виключає обов'язку експерта зазначити при складанні висновку, що він попереджений (обізнаний) про кримінальну</p>

			<p>відповідальність за надання завідомо неправдивого висновку за ст. 384 КК України або за відмову від надання висновку за ст. 385 цього Кодексу.</p> <p>Отже, обов'язковою вимогою до висновку експерта є вказівка на те, що останній обізнаний про відповідальність.</p> <p>З огляду на викладене, якщо у висновку експерта відсутні відомості про попередження (обізнаність) його про кримінальну відповідальність за надання завідомо неправдивого висновку за ст. 384 КК України або за відмову від надання висновку за ст. 385 цього Кодексу, то такий висновок є недопустимим доказом.</p> <p>Постанова КГС ВС від 04.11.2020 у справі № 904/684/18 (http://reyestr.court.gov.ua/Review/92735181).</p>
11.	Стаття 102. Збирання матеріалів для проведення експертизи	Чи є правомірним відхилення клопотання про призначення судової експертизи, якщо стороною не забезпечено своєчасної сплати вартості проведення призначеної судом експертизи?	<p>Частиною 4 ст. 102 ГПК України встановлено, що у разі ухилення учасника справи від подання суду на його вимогу необхідних для проведення експертизи матеріалів, документів або від іншої участі в експертизі, що перешкоджає її проведенню, суд залежно від того, яка особа ухиляється, а також яке ця експертиза має значення, може визнати встановленою обставину, для з'ясування якої експертиза була призначена, або відмовити в її визнанні.</p> <p>У разі якщо стороні було відомо про задоволення її клопотання щодо призначення судової експертизи і необхідність оплати її вартості, а вона не вживала дії із забезпечення своєчасної сплати вартості проведення експертизи, правомірними є відхилення подальших клопотань сторони про призначення експертизи.</p> <p>Постанова КГС ВС від 11.11.2020 у справі № 910/7141/13 (http://reyestr.court.gov.ua/Review/92887530).</p>
12.	Стаття 119. Поновлення та продовження процесуальних строків	Чи допускається подання до суду заяви про поновлення процесуального строку в усній формі?	<p>Відповідно до ч. 1 ст. 119 ГПК України суд за заявою учасника справи поновлює пропущений процесуальний строк, встановлений законом, якщо визнає причини його пропуску поважними, крім випадків, коли цим Кодексом встановлено неможливість такого поновлення.</p>

			<p>При цьому необхідно враховувати, що у ч. 4 ст. 119 ГПК України визначено, що одночасно із поданням заяви про поновлення процесуального строку має бути вчинена процесуальна дія (подана заява, скарга, документи тощо), стосовно якої пропущено строк.</p> <p>Згідно з ч. 2 ст. 169 ГПК України заяви, клопотання і заперечення подаються в письмовій або усній формі. У випадках, визначених цим Кодексом, або на вимогу суду заяви і клопотання подаються тільки в письмовій формі.</p> <p>Водночас у ст. 119 ГПК України не зазначено, що заява про поновлення процесуального строку має бути подана виключно в письмовій формі.</p> <p>Отже, з огляду на викладене, якщо суд у справі не вимагав подати заяву про поновлення пропущеного процесуального строку в письмовій формі, допускається подання такої заяви в усній формі у судовому засіданні за умови дотримання вимог ч. 4 ст. 119 ГПК України.</p> <p>Постанова КГС ВС від 02.12.2019 у справі № 910/6915/19 (http://reyestr.court.gov.ua/Review/86141316).</p>
13.	<p>Стаття 119. Поновлення та продовження процесуальних строків</p> <p>Стаття 129. Розподіл судових витрат</p>	<p>Чи може суд відновити пропущений процесуальний строк для подання заяви про розподіл судових витрат на стадії виконання судового рішення?</p> <p>Чи зобов'язаний учасник справи, який подає заяву про розподіл судових витрат на стадії виконання судового рішення, надсилати відповідну заяву з додатками до неї листом з описом вкладення іншим учасникам справи?</p>	<p>Відповідно до ч. 1 ст. 119 ГПК України суд за заявою учасника справи поновлює пропущений процесуальний строк, встановлений законом, якщо визнає причини його пропуску поважними, крім випадків, коли цим Кодексом встановлено неможливість такого поновлення.</p> <p>Вирішення питання щодо поновлення процесуального строку перебуває в межах дискреційних повноважень суду, який за заявою сторони, прокурора чи з своєї ініціативи може визнати причину пропуску встановленого законом процесуального строку поважною і відновити пропущений строк, крім випадків, передбачених ГПК України. Тобто суд з урахуванням конкретних обставин справи має оцінити на предмет поважності причини пропуску встановленого законом процесуального строку і залежно від встановленого – вирішити питання про поновлення або відмову в поновленні цього строку.</p> <p>Із правового контексту вимог статей 118, 119 ГПК України вбачається, що законодавець не передбачив обов'язку суду автоматично відновлювати пропущений строк за наявності відповідного клопотання заявника, оскільки</p>

			<p>у кожному випадку суд має чітко визначити, з якої саме поважної причини такий строк було порушено скаржником та чи підлягає він відновленню.</p> <p>Таким чином, правовий аналіз норм чинного процесуального законодавства свідчить про те, що господарський суд може відновити пропущений процесуальний строк лише у виняткових випадках, тобто причини відновлення таких строків повинні бути не просто поважними, але й мати такий характер, не зважати на який було б несправедливим і таким, що суперечить загальним засадам законодавства.</p> <p>Разом з тим, виходячи із системного аналізу змісту положень ч. 2 ст. 170 і статей 172, 221, 244, 259, 291 ГПК України, слід дійти висновку, що чинне господарське процесуальне законодавство чітко визначає коло випадків, коли копії заяви, скарги чи клопотання разом з копіями доданих до них документів мають надсилатися учасникам справи саме листом з описом вкладення, і наразі такі випадки стосуються виключно позовної заяви, апеляційної скарги та касаційної скарги. Як наслідок, учасник справи, який подає заяву про розподіл судових витрат на стадії виконання судового рішення, не зобов'язаний надсилати відповідну заяву з додатками до неї листом з описом вкладення іншим учасникам справи.</p> <p>Згідно із ч. 8 ст. 129 ГПК України розмір судових витрат, які сторона сплатила або має сплатити у зв'язку з розглядом справи, встановлюється судом на підставі поданих сторонами доказів (договорів, рахунків тощо). Такі докази подаються до закінчення судових дебатів у справі або протягом п'яти днів після ухвалення рішення суду за умови, що до закінчення судових дебатів у справі сторона зробила про це відповідну заяву. У разі неподання відповідних доказів протягом встановленого строку така заява залишається без розгляду.</p> <p>Отже, чинним ГПК України не встановлено неможливості поновлення пропущеного процесуального строку для подання стороною доказів на підтвердження розміру судових витрат у зв'язку з розглядом справи.</p> <p>Постанова КГС ВС від 17.12.2020 у справі № 911/4670/13 (http://reyestr.court.gov.ua/Review/93624153).</p>
--	--	--	--

14.	<p>Стаття 119. Поновлення та продовження процесуальних строків</p> <p>Стаття 321. Порядок і строк подання заяви про перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами</p>	<p>Чи може бути поновлений 3-річний процесуальний строк, встановлений ч. 2 ст. 321 ГПК України, в межах якого учасник справи може подати заяву про перегляд рішення за нововиявленими обставинами, з підстав, визначених п. 1 ч. 2 ст. 320 цього Кодексу?</p>	<p>Відповідно до ч. 1 ст. 119 ГПК України суд за заявою учасника справи поновлює пропущений процесуальний строк, встановлений законом, якщо визнає причини його пропуску поважними, крім випадків, коли цим Кодексом встановлено неможливість такого поновлення.</p> <p>За змістом п. 1 ч. 2 та ч. 3 ст. 321 ГПК України з урахуванням приписів ч. 1 цієї статті заява про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами може бути подана з підстави, визначеної п. 1 ч. 2 ст. 320 цього Кодексу, – не пізніше трьох років з дня набрання таким судовим рішенням законної сили. Строки, визначені в частині 2 цієї статті, не можуть бути поновлені.</p> <p>Із системного аналізу змісту статей 119, 321 ГПК України вбачається, що за своєю правовою природою встановлений цією нормою строк у три роки є преклюзивним (припиняючим), тобто таким, сплив якого спричиняє припинення самого права, за реалізацією якого звертається особа, та він не може бути відновлений, незалежно від причин його пропуску.</p> <p>Отже, можливість поновлення 3-річного процесуального строку, встановленого ч. 2 ст. 321 ГПК України, в межах якого учасник справи може подати заяву про перегляд рішення за нововиявленими обставинами з підстав, визначених п. 1 ч. 2 ст. 320 цього Кодексу, процесуальним законом виключається.</p> <p>Постанова КГС ВС від 10.12.2020 у справі № 914/2964/13 (http://reyestr.court.gov.ua/Review/93437556).</p>
15.	<p>Стаття 120. Повідомлення і виклики, що здійснюються судом</p> <p>Стаття 202. Наслідки неявки в судове засідання учасника справи</p>	<p>Які дії повинен вчинити суд у разі відсутності відомостей щодо належного повідомлення сторони, учасника справи про судове засідання?</p>	<p>За змістом п. 2 ч. 3 ст. 258 ГПК України до апеляційної скарги додаються докази про сплату судового збору. Частиною 4 ст. 120 ГПК України встановлено, що ухвала господарського суду про дату, час та місце судового засідання чи вчинення відповідної процесуальної дії повинна бути вручена завчасно, з таким розрахунком, щоб особи, які викликаються, мали достатньо часу, але не менше ніж п'ять днів, для явки в суд і підготовки до участі в судовому розгляді справи чи вчинення відповідної процесуальної дії.</p> <p>Тобто розгляд справи судом за відсутності сторони або інших учасників справи є можливим лише у разі наявності у суду відомостей щодо</p>

			<p>належного повідомлення сторони, учасника справи про дату, час та місце судового засідання.</p> <p>Отже, за відсутності у суду відомостей щодо належного та завчасного повідомлення сторони або інших учасників справи про судові засідання суд першої інстанції має вжити заходів щодо такого повідомлення, в тому числі відклавши, за необхідності, розгляд справи (п. 1 ч. 2 ст. 202 ГПК України).</p> <p>Водночас конституційне право брати участь у судовому розгляді, у тому числі бути належним чином повідомленим про дату судового розгляду, не може вважатися формальним.</p> <p>Так, здійснення розгляду справи без участі сторони або інших учасників справи за відсутності інформації про їх належне повідомлення про час та місце розгляду справи є порушенням зазначених вимог законодавства та підставою для безумовного скасування судового рішення.</p> <p>Постанова КГС ВС від 02.06.2020 у справі № 910/17792/17 (https://reyestr.court.gov.ua/Review/89652144).</p>
16.	<p>Стаття 123. Види судових витрат</p> <p>Стаття 4 Закону України "Про судовий збір"</p>	<p>Чи справляється судовий збір за подання апеляційних (касаційних) скарг на ухвалу про відмову в задоволенні заяви про винесення додаткового судового рішення?</p>	<p>За змістом п. 2 ч. 3 ст. 258 ГПК України до апеляційної скарги додаються докази про сплату судового збору.</p> <p>Згідно з ч. 2 ст. 123 ГПК України розмір судового збору, порядок його сплати, повернення і звільнення від сплати встановлюються законом.</p> <p>Частиною 1 ст. 4 Закону України "Про судовий збір" передбачено, що судовий збір справляється у відповідному розмірі від прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого законом на 1 січня календарного року, в якому відповідна заява або скарга подається до суду, – у відсотковому співвідношенні до ціни позову та у фіксованому розмірі.</p> <p>Відповідно до пп. 7 п. 2 ч. 2 ст. 4 Закону України "Про судовий збір" за подання до господарського суду апеляційної і касаційної скарги на ухвалу суду ставка судового збору становить один розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб.</p> <p>Підпунктом 7 п. 2 ч. 2 ст. 4 Закону України "Про судовий збір" встановлено ставку судового збору в розмірі одного прожиткового мінімуму для працездатних осіб за подання апеляційних і касаційних скарг на всі без винятку ухвали господарського суду, які підлягають оскарженню, незалежно від того, чи передбачено цим Законом</p>

			<p>справляння судового збору за подання тих заяв, за результатами розгляду яких виносяться відповідні ухвали.</p> <p>Отже, за подання апеляційних (касаційних) скарг на ухвалу про відмову в задоволенні заяви про винесення додаткового судового рішення справляється судовий збір.</p> <p>Постанова ОП КГС ВС від 24.07.2020 у справі № 911/4241/15 (https://reyestr.court.gov.ua/Review/90566045).</p>
17.	Стаття 136. Підстави для забезпечення позову	Що саме досліджує господарський суд, вирішуючи питання про вжиття заходів забезпечення позову за позовними вимогами немайнового характеру?	<p>Відповідно до ч. 2 ст. 136 ГПК України забезпечення позову допускається як до пред'явлення позову, так і на будь-якій стадії розгляду справи, якщо невжиття таких заходів може істотно ускладнити чи унеможливити виконання рішення суду або ефективний захист або поновлення порушених чи оспорюваних прав або інтересів позивача, за захистом яких він звернувся або має намір звернутися до суду.</p> <p>Вирішуючи питання про забезпечення позову, господарський суд має оцінити обґрунтованість доводів заявника щодо необхідності вжиття відповідних заходів з урахуванням: розумності, обґрунтованості та адекватності вимог заявника щодо забезпечення позову; забезпечення балансу інтересів сторін, а також інших учасників судового процесу; наявності зв'язку між конкретним заходом до забезпечення позову і предметом позовної вимоги, зокрема, чи спроможний такий захід забезпечити фактичне виконання судового рішення в разі задоволення позову; імовірності утруднення виконання або невиконання рішення господарського суду в разі невжиття таких заходів; запобігання порушенню у зв'язку з вжиттям таких заходів прав та охоронюваних законом інтересів осіб, які не є учасниками цього судового процесу.</p> <p>Достатньо обґрунтованим для забезпечення позову є підтверджена доказами наявність фактичних обставин, з якими пов'язується застосування певного виду забезпечення позову. Адекватність заходу до забезпечення позову, що застосовується господарським судом, визначається його відповідністю вимогам, на забезпечення яких він вживається. Оцінку такої відповідності здійснює господарський суд, зокрема, з урахуванням співвідношення прав (інтересу), про захист яких просить заявник, із вартістю майна, на яке вимагається накладення</p>

			<p>арешту, або майнових наслідків заборони відповідачу вчиняти певні дії.</p> <p>Водночас якщо позивач звернувся до суду з позовними вимогами немайнового характеру, судові рішення у разі задоволення яких не вимагатиме примусового виконання, то така підстава для вжиття заходів забезпечення позову як достатньо обґрунтоване припущення, що невжиття таких заходів може істотно ускладнити чи унеможливити виконання рішення суду, не підлягає дослідженню.</p> <p>У цьому випадку підставою для застосування заходів до забезпечення позову за вимогами немайнового характеру є достатньо обґрунтоване припущення, що невжиття таких заходів може істотно ускладнити чи унеможливити ефективний захист або поновлення порушених чи оспорюваних прав або інтересів позивача, за захистом яких він звернувся або має намір звернутися до суду.</p> <p>При цьому в таких немайнових спорах необхідно досліджувати, чи не призведе невжиття заявленого заходу забезпечення позову до порушення вимоги щодо справедливого та ефективного захисту порушених прав, оскільки позивач не зможе їх захистити в межах одного судового провадження за його позовом без нових звернень до суду.</p> <p>Постанова ОП КГС ВС від 16.08.2018 у справі № 910/1040/18 (http://reyestr.court.gov.ua/Review/76972611) та постанова КГС ВС від 17 грудня 2020 у справі № 910/11857/20 (http://reyestr.court.gov.ua/Review/93624154)</p>
18.	Стаття 137. Заходи забезпечення позову	Чи розмежовуються поняття "майно" та "грошові кошти" для цілей вжиття заходів забезпечення позову шляхом накладення на них арешту?	<p>Відповідно до п. 1 ч. 1 ст. 137 ГПК України позов забезпечується, зокрема, накладенням арешту на майно та (або) грошові кошти, що належать або підлягають передачі або сплаті відповідачу і знаходяться у нього чи в інших осіб.</p> <p>За змістом цієї норми захід забезпечення позову шляхом накладення арешту на майно або грошові кошти обмежує право особи користуватися та розпоряджатися грошовими коштами або майном, тому може застосуватись у справі, в якій заявлено майнову вимогу, а спір вирішується про визнання права (інше речове право) на майно, витребування (передачу) майна, грошових коштів або про стягнення грошових коштів. Сума підданих арешту грошових коштів</p>

			<p>обмежується розміром позову та можливими судовими витратами, а арешт майна має стосуватися майна, належного до предмета спору.</p> <p>Отже, п. 1 ч. 1 ст. 137 ГПК України визначає два окремі засоби забезпечення позову: накладення арешту на майно та накладення арешту на грошові кошти, які за змістом цієї норми можуть застосовуватись одночасно або незалежно один від одного.</p> <p>Беручи до уваги те, що згадані положення Кодексу розмежовують поняття "майно" та "грошові кошти" для цілей вжиття заходів забезпечення позову шляхом накладення на них арешту, то арешт, накладений судом для забезпечення позову лише на майно, яке належить або підлягає передачі відповідачу і знаходиться у нього чи в інших осіб, не розповсюджує свою дію на відповідні грошові кошти, оскільки для їх арешту суд має вжити окремий захід забезпечення позову, передбачений цією нормою.</p> <p>Постанова КГС ВС від 26.11.2020 у справі № 911/949/20 (http://reyestr.court.gov.ua/Review/93149492).</p>
19.	<p>Стаття 162. Позовна заява</p> <p>Стаття 46. Процесуальні права та обов'язки сторін</p>	<p>Чи є збільшенням позовних вимог доповнення майнового позову про стягнення вартості оплаченого устаткування немайновою вимогою про розірвання договору, викладеною у заяві про уточнення позовних вимог?</p>	<p>За приписами ст. 162 ГПК України у позовній заяві позивач викладає свої вимоги щодо предмета спору та їх обґрунтування (підстави позову).</p> <p>Під предметом позову розуміється певна матеріально-правова вимога позивача до відповідача, стосовно якої позивач просить прийняти судові рішення. Підставу позову становлять обставини, якими позивач обґрунтовує свої вимоги щодо захисту права та охоронюваного законом інтересу. Отже, зміна предмета позову означає зміну вимоги, з якою позивач звернувся до відповідача, а зміна підстав позову – це зміна обставин, на яких ґрунтується вимога позивача.</p> <p>Статтею 46 ГПК України визначено процесуальні права та обов'язки сторін. Частиною другою даної статті закріплено, що крім прав та обов'язків, визначених у ст. 42 цього Кодексу: 1) позивач вправі відмовитися від позову (всіх або частини позовних вимог), відповідач має право визнати позов (всі або частину позовних вимог) – на будь-якій стадії судового процесу; 2) позивач вправі збільшити або зменшити розмір позовних вимог – до закінчення підготовчого засідання або до початку першого судового засідання, якщо</p>

			<p>справа розглядається в порядку спрощеного позовного провадження; 3) відповідач має право подати зустрічний позов у строки, встановлені цим Кодексом. Частиною третьою даної статті визначено, що до закінчення підготовчого засідання позивач має право змінити предмет або підстави позову шляхом подання письмової заяви. У справі, що розглядається за правилами спрощеного позовного провадження, зміна предмета або підстав позову допускається не пізніше ніж за п'ять днів до початку першого судового засідання у справі.</p> <p>Процесуальним законом не передбачено права позивача на подання заяв (клопотань) про "доповнення" або "уточнення" позовних вимог, або заявлення "додаткових" позовних вимог. Тому в разі надходження до господарського суду однієї із зазначених заяв (клопотань) суд, виходячи з її змісту, а також змісту раніше поданої позовної заяви та конкретних обставин справи, повинен вважати таку заяву як:</p> <ul style="list-style-type: none"> - подання іншого (ще одного) позову чи - збільшення або зменшення розміру позовних вимог, чи - об'єднання позовних вимог, чи - зміну предмета або підстав позову. <p>Оскільки під збільшенням або зменшенням розміру позовних вимог слід розуміти відповідно збільшення або зменшення кількісних показників за тією ж самою вимогою, яку було заявлено в позовній заяві, то доповнення майнового позову немайною вимогою про розірвання договору не є збільшенням розміру позовних вимог. Таке доповнення є пред'явленням нового позову з іншим предметом та підставами. Збільшено (чи зменшено) може бути лише розмір вимог майнового характеру.</p> <p>Постанова КГС ВС від 03.08.2020 у справі № 911/2139/19 (http://reyestr.court.gov.ua/Review/90723057).</p>
20.	<p>Стаття 162. Позовна заява</p> <p>Стаття 174. Залишення позовної заяви без руху,</p>	<p>Чи відповідає звернення товариства з позовною заявою в електронній формі через підсистему "Електронний суд" з використанням електронного цифрового підпису вимогам ч. 2 ст.</p>	<p>Частиною 2 ст. 162 ГПК України встановлено, що позовна заява подається до суду в письмовій формі і підписується позивачем або його представником, або іншою особою, якій законом надано право звертатися до суду в інтересах іншої особи.</p> <p>Аналіз положень ст. 174 згаданого Кодексу свідчить, що позовна заява приймається</p>

	<p>повернення позовної заяви</p>	<p>162 ГПК України щодо подання позовної заяви в письмовій формі?</p>	<p>до розгляду у випадку виконання скаржником вимог ст. ст. 162, 164, 172 ГПК України, зокрема подання позовної заяви в письмовій формі.</p> <p>Згідно із ч. 5, 6 ст. 42 ГПК України документи (в тому числі процесуальні документи, письмові та електронні докази тощо) можуть подаватися до суду, а процесуальні дії вчинятися учасниками справи в електронній формі з використанням Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи, за винятком випадків, передбачених цим Кодексом. Процесуальні документи в електронній формі мають подаватися учасниками справи до суду з використанням такої системи шляхом заповнення форм процесуальних документів відповідно до Положення про Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему.</p> <p>Отже, альтернативою звернення учасників справи до суду з позовними заявами, скаргами та іншими визначеними законом процесуальними документами, оформленими в паперовій формі та підписаними безпосередньо учасником справи або його представником, є звернення з процесуальними документами в електронній формі з обов'язковим їх скріпленням власним електронним підписом учасника справи шляхом подання такого документа через "електронний кабінет". А тому звернення товариства до суду, який є пілотним судом із запровадження тестового режиму експлуатації підсистеми "Електронний суд", з позовною заявою в електронній формі через зазначену підсистему з використанням електронного цифрового підпису відповідає вимогам ч. 2 ст. 162 ГПК України щодо подання позовної заяви в письмовій формі.</p> <p>Постанова КГС ВС від 20.07.2020 у справі № 910/1386/20 (https://reyestr.court.gov.ua/Review/90515314).</p>
21.	<p>Стаття 173. Об'єднання і роз'єднання позовів</p> <p>Стаття 174. Залишення позовної заяви без руху, повернення позовної заяви</p>	<p>Який порядок застосування положень п. 2 ч. 5 ст. 174 ГПК України у системному зв'язку з положеннями ст. 173 ГПК України, в якій визначено правила об'єднання і роз'єднання позовів?</p>	<p>Згідно із ч. 1 ст. 173 ГПК України в одній позовній заяві може бути об'єднано декілька вимог, пов'язаних між собою підставою виникнення або поданими доказами, основні та похідні позовні вимоги. Похідною позовною вимогою є вимога, задоволення якої залежить від задоволення іншої позовної вимоги (основної вимоги).</p> <p>Позивач має право об'єднати в одній позовній заяві кілька вимог, пов'язаних між собою підставою виникнення або поданими доказами.</p>

			<p>Однорідними можуть вважатися позовні заяви, пов'язані однорідними позовними вимогами і водночас подані одним і тим самим позивачем до одного і того самого відповідача (чи відповідачів), або хоча й різними позивачами, але до одного і того самого відповідача. Однорідними позовними вимогами є такі, що виникають з одних і тих самих або з аналогічних підстав і водночас пов'язані між собою одним і тим самим способом захисту прав і законних інтересів.</p> <p>Відповідно до п. 2 ч. 5 ст. 174 ГПК України суддя повертає позовну заяву і додані до неї документи у разі, якщо порушено правила об'єднання позовних вимог (крім випадків, в яких є підстави для застосування положень ст. 173 цього Кодексу).</p> <p>За змістом ч. 1 ст. 173 ГПК України правила об'єднання позовних вимог не дотримано, якщо заявлені в одній позовній заяві вимоги (1) не пов'язані підставою виникнення або поданими доказами (не є однорідними); (2) не співвідносяться між собою як основна та похідна.</p> <p>Крім того, не допускається об'єднання в одне провадження кількох вимог, які можуть і відповідати критеріям, наведеним у ч. 1 ст. 173 ГПК України, проте на них поширюється дія заборон, прямо визначених у частинах 4, 5 цієї статті.</p> <p>Саме встановлення господарським судом наведених обставин, які свідчать про порушення позивачем правил об'єднання позовних вимог, є підставою для повернення позовної заяви з посиланням на положення п. 2 ч. 5 ст. 174 ГПК України.</p> <p>Водночас аналіз змісту п. 2 ч. 5 ст. 174 ГПК України у системному зв'язку з положеннями ст. 173 цього Кодексу свідчить про те, що у разі порушення правил об'єднання позовних вимог суд з метою виконання завдання господарського судочинства може не повертати позовну заяву, а за клопотанням учасника справи або за власною ініціативою самостійно роз'єднати позовні вимоги за правилами ч. 6 ст. 173 ГПК України та розглянути кожну із заявлених вимог окремо.</p> <p>Отже, суд з урахуванням конкретних обставин має право застосувати положення ч. 6 ст. 173 ГПК України як у разі дотримання правил об'єднання позовних вимог, так і у випадку порушення цих правил. Однак вчинення відповідної процесуальної дії є дискрецією господарського суду, яку він</p>
--	--	--	--

			<p>застосовує (або не застосовує) за власним переконанням та з урахуванням конкретних обставин справи.</p> <p>Проте у будь-якому випадку, коли заявлені в одному позові вимоги є однорідними або співвідносяться як основна та похідна та на них не поширюється дія заборон, визначених у частинах 4, 5 ст. 173 ГПК України, суд не має підстав для повернення позовної заяви, незалежно від того, чи заявляє позивач клопотання про об'єднання позовних вимог. У цьому разі суд має керуватися змістом самої позовної заяви, обставинами та доказами, якими обґрунтовано позов.</p> <p>Постанови КГС ВС: від 02.12.2020 у справі № 908/420/20 (http://reyestr.court.gov.ua/Review/93229399); від 28.10.2019 у справі № 910/6701/19 (http://reyestr.court.gov.ua/Review/85241505); від 23.10.2019 у справі № 902/434/19 (http://reyestr.court.gov.ua/Review/85211613).</p>
22.	<p>Стаття 173. Об'єднання і роз'єднання позовів</p> <p>Стаття 226. Залишення позову без розгляду</p>	<p>Чи може суд у разі порушення позивачем правил об'єднання позовних вимог залишити позов без розгляду? Чи є підстави для залишення позову без руху та усунення недоліків у разі порушення позивачем правил об'єднання позовних вимог?</p>	<p>Згідно з п. 8 ч. 1 ст. 226 ГПК України суд залишає позов без розгляду, якщо провадження у справі відкрито за заявою, поданою без дотримання вимог, викладених у статтях 162, 164, 172, 173 цього Кодексу, і позивач не усунув цих недоліків у встановлений судом строк.</p> <p>Статтею 173 названого Кодексу визначено підстави та порядок об'єднання і роз'єднання позовних вимог. Зокрема, згідно із частиною першою цієї статті в одній позовній заяві може бути об'єднано декілька вимог, пов'язаних між собою підставою виникнення або поданими доказами, основні та похідні позовні вимоги. Похідною позовною вимогою є вимога, задоволення якої залежить від задоволення іншої позовної вимоги (основної вимоги).</p> <p>Частиною 1 ст. 177 ГПК України передбачено, що завданнями підготовчого провадження є, зокрема: остаточне визначення предмета спору та характеру спірних правовідносин, позовних вимог та складу учасників судового процесу; визначення обставин справи, які підлягають встановленню, та зібрання відповідних доказів; вчинення інших дій з метою забезпечення правильного, своєчасного і безперешкодного розгляду справи по суті.</p> <p>Відповідно до ч. 2 ст. 185 ГПК України за результатами підготовчого засідання суд</p>

			<p>постановляє ухвалу про: 1) залишення позовної заяви без розгляду; 2) закриття провадження у справі; 3) закриття підготовчого провадження та призначення справи до судового розгляду по суті.</p> <p>Тобто суд, вчинивши необхідні для цілей підготовчого провадження дії, залежно від встановлених у підготовчому провадженні обставин може прийняти рішення про можливість розгляду справи по суті або припинити подальший розгляд справи (залишити позов без розгляду або закрити провадження у справі), якщо подальший її розгляд є неможливим з будь-яких причин.</p> <p>При цьому суд не має обов'язку постановляти ухвалу про залишення заяви без руху і надавати позивачу строк для усунення недоліків, оскільки відповідно до ч. 11 ст. 176 ГПК України у переліку вимог, недодержання яких є підставою для залишення заяви без руху, відсутнє посилання на ст. 173 цього Кодексу.</p> <p>Отже, позовна заява, в якій порушено правила об'єднання позовних вимог, підлягає залишенню без розгляду, оскільки встановлення та усунення недоліків у зв'язку з порушенням правил об'єднання позовних вимог ГПК України не передбачено.</p> <p>Постанова ОП КГС ВС від 16.10.2020 у справі № 910/7186/19 (https://reyestr.court.gov.ua/Review/92256472).</p>
23.	<p>Стаття 173. Об'єднання і роз'єднання позовів</p>	<p>Чи передбачено положеннями процесуального законодавства надання оригіналу позовної заяви з додатками у кожному справу у випадку роз'єднання судом позовів у справі в самостійні провадження? Як сплачується судовий збір у такому випадку?</p>	<p>Згідно із ч. 6 ст. 173 ГПК України суд за клопотанням учасника справи або з власної ініціативи вправі до початку розгляду справи по суті роз'єднати позовні вимоги, виділивши одну або декілька об'єднаних вимог в самостійне провадження, якщо це сприятиме виконанню завдання господарського судочинства. Розгляд позовних вимог, виділених у самостійне провадження, здійснює суддя, який прийняв рішення про роз'єднання позовних вимог.</p> <p>Алгоритм дій, зокрема у разі роз'єднання позовів у справі в самостійні провадження, визначено положеннями Інструкції з діловодства в місцевих та апеляційних судах України, затвердженої наказом Державної судової адміністрації України від 20.08.2019 № 814. Так, за змістом п. 7 розд. III цієї Інструкції у разі виділення матеріалів кримінального провадження в окреме провадження, роз'єднання позовів у справі</p>

			<p>в самостійні провадження нова судова справа (матеріали кримінального провадження) реєструється як така, що надійшла до суду в день постановлення відповідного процесуального документа (постанови, ухвали) суду. Їй присвоюється новий єдиний унікальний номер. До нової справи (матеріалів кримінального провадження) підшиваються завірені суддею копії процесуальних документів з попередньої справи, що мають значення для цієї справи.</p> <p>Отже, положеннями процесуального законодавства не передбачено обов'язку позивача надавати оригінал позовної заяви з додатками у кожну зі справ у випадку роз'єднання судом позовів у справі в самостійні провадження; у такому разі до нової справи підшиваються завірені суддею копії процесуальних документів з попередньої справи, що мають значення для цієї справи.</p> <p>Крім того, у разі роз'єднання судом позовних вимог судовий збір, сплачений за подання позову, не повертається і перерахунок не здійснюється. Після роз'єднання судом позовних вимог судовий збір повторно не сплачується (абз. 3 ч. 6 ст. 6 Закону України "Про судовий збір").</p> <p>Постанова КГС ВС від 14.12.2020 у справі № 910/7610/20 (http://reyestr.court.gov.ua/Review/93558967).</p>
24.	<p>Стаття 197. Участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції</p>	<p>Чи є встановлення в країні карантину підставою для задоволення клопотання про відкладення розгляду справи?</p>	<p>Саме по собі оголошення карантину не зупиняє роботи судів.</p> <p>Суд, відмовляючи у задоволенні клопотання позивача про відкладення розгляду справи у зв'язку із встановленням в країні карантину, повинен діяти в межах чинного законодавства, керуватися процесуальними нормами щодо строків розгляду справи в суді.</p> <p>Крім того, сторони та/або їх представники не позбавлені можливості взяти участь у судовому засіданні у режимі відеоконференції поза межами приміщення суду відповідно до ч. 4 ст. 197 ГПК. А у разі неможливості скористатися правом участі у судовому засіданні у режимі відеоконференції, у клопотанні про відкладення розгляду справи слід зазначити причини, які безпосередньо перешкоджають взяти участь у такому судовому засіданні.</p>

			Постанова КГС від 15.10.2020 у справі № 922/2575/1 (http://reyestr.court.gov.ua/Review/92228692).
25.	<p>Стаття 202. Наслідки неявки в судове засідання учасника справи</p> <p>Стаття 226. Залишення позову без розгляду</p>	За яких обставин суд наділений правом на залишення позову без розгляду в разі неявки належним чином повідомленого позивача?	<p>Відповідно до ч. 4 ст. 202 ГПК України у разі неявки позивача в судове засідання без поважних причин або неповідомлення ним про причини неявки, суд залишає позовну заяву без розгляду, крім випадку, якщо від нього надійшла заява про розгляд справи за його відсутності і його нез'явлення не перешкоджає вирішенню спору.</p> <p>Згідно з п. 4 ч. 1 ст. 226 ГПК України суд залишає позов без розгляду, якщо позивач без поважних причин не подав витребувані судом докази, необхідні для вирішення спору, або позивач (його представник) не з'явився у судове засідання або не повідомив про причини неявки, крім випадку, якщо від нього надійшла заява про розгляд справи за його відсутності і його нез'явлення не перешкоджає вирішенню спору.</p> <p>Тобто для застосування передбачених ч. 4 ст. 202, п. 4 ч. 1 ст. 226 ГПК України процесуальних наслідків неявки позивача у судове засідання обов'язковою є наявність двох умов: належне повідомлення про час і місце судового засідання та відсутність заяви позивача про розгляд справи за його відсутності.</p> <p>Отже, правом на залишення позову без розгляду суд наділений у разі неявки належним чином повідомленого позивача, якщо від нього не надійшла заява про розгляд справи за його відсутності і якщо його нез'явлення не перешкоджає розгляду справи.</p> <p>Приписами статей 202, 226 ГПК України передбачено подання позивачем заяви про розгляд справи за його відсутності, якщо він не має наміру брати участь у судовому засіданні.</p> <p>При цьому в разі подання позивачем заяви про розгляд справи за його відсутності, якщо його нез'явлення перешкоджає розгляду справи, суд відповідно до вимог статей 120, 121 ГПК України може визнати явку позивача обов'язковою та викликати його у судове засідання.</p> <p>Водночас ч. 4 ст. 202, п. 4 ч. 1 ст. 226 ГПК України не передбачають вимоги про те, що позов залишається без розгляду, якщо позивач не з'явився у судове засідання саме у зв'язку з визнанням судом його явки обов'язковою та викликом до суду.</p>

			<p>Відповідно до п. 2 ч. 2 ст. 202 ГПК України суд відкладає розгляд справи в судовому засіданні в межах встановленого цим Кодексом строку з такої підстави: перша неявка в судове засідання учасника справи, якого повідомлено про дату, час і місце судового засідання, якщо він повідомив про причини неявки, які судом визнано поважними.</p> <p>Отже, якщо позивач має намір взяти участь у судовому засіданні, однак не може взяти участь у першому засіданні, він повинен повідомити суд про причини неявки і в разі визнання таких причин поважними суд може відкласти розгляд справи.</p> <p>Постанова ОП КГС ВС від 05.06.2020 у справі № 910/16978/19 (https://reyestr.court.gov.ua/Review/89810153).</p>
26.	<p>Стаття 226. Залишення позову без розгляду</p> <p>Стаття 53. Участь у судовому процесі органів та осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб</p>	<p>Якими мають бути дії суду, якщо після відкриття провадження у справі суд установить відсутність підстав для представництва прокурором інтересів держави?</p>	<p>Відповідно до ч. 4 ст. 53 ГПК України прокурор, який звертається до суду в інтересах держави, в позовній чи іншій заяві, скарзі обґрунтовує:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) в чому полягає порушення інтересів держави; 2) необхідність їх захисту; 3) визначені законом підстави для звернення до суду прокурора; 4) зазначає орган, уповноважений державою здійснювати відповідні функції у спірних правовідносинах. <p>Питання щодо представництва інтересів держави прокурором у суді врегульовано в ст. 23 Закону України "Про прокуратуру", згідно із ч. 1 якої представництво прокурором держави в суді полягає у здійсненні процесуальних та інших дій, спрямованих на захист інтересів держави, у випадках та порядку, встановлених законом.</p> <p>За змістом ч. 2 ст. 44 ГПК України процесуальна дієздатність – це здатність фізичних осіб, які досягли повноліття, а також юридичних осіб особисто здійснювати процесуальні права та виконувати свої обов'язки в суді. У разі звернення прокурора з позовом до суду в інтересах держави в особі компетентного органу фактичним позивачем є держава і саме вона набуває процесуальної дієздатності та стає учасником справи. Для залишення позову без розгляду на підставі п. 1 ч. 1 ст. 226 ГПК України процесуальна дієздатність має бути відсутня саме в учасника справи (позивача або третьої особи, яка заявляє самостійні вимоги щодо предмета спору), а не його представника.</p> <p>Отже, позов прокурора не може бути залишений без розгляду на підставі п. 1 ч. 1 ст. 226 ГПК України</p>

			<p>через відсутність у нього як представника держави процесуальної дієздатності або через відсутність підстав для звернення до суду.</p> <p>Якщо суд установить відсутність підстав для представництва прокурором інтересів держави вже після відкриття провадження у справі, то позовну заяву прокурора слід вважати такою, що підписана особою, яка не має права її підписувати. У таких справах виникають підстави для застосування положень п. 2 ч. 1 ст. 226 ГПК України (залишення позову без розгляду).</p> <p>Постанова КГС ВС від 29.07.2020 у справі № 924/526/18 (https://reyestr.court.gov.ua/Review/90696438).</p>
27.	Стаття 228. Право суду зупинити провадження у справі	Чи можуть вважатися порушенням норм процесуального права дії суду щодо зупинення провадження у справі на час проведення судової експертизи?	<p>Згідно з п. 2 ч. 1 та ч. 3 ст. 228 ГПК України суд може за заявою учасника справи, а також з власної ініціативи зупинити провадження у справі у випадках призначення судом експертизи; з питань, зазначених у цій статті, суд постановляє ухвалу.</p> <p>Пунктом 6 ч. 1 ст. 229 ГПК України передбачено, що провадження у справі зупиняється у випадках, встановлених п. 2 ч. 1 ст. 228 цього Кодексу – на час проведення експертизи.</p> <p>Зупинення провадження у справі – це тимчасове і повне припинення всіх процесуальних дій у справі, зумовлене настанням зазначених у законі причин, що перешкоджають подальшому процесу і щодо яких невідомо, коли їх може бути усунуто.</p> <p>Зупинення провадження у справі на час проведення судової експертизи є правом господарського суду, зумовленим неможливістю вирішення спору по суті за відсутності висновків про встановлення фактів, які можуть бути встановлені лише експертом.</p> <p>Отже, дії суду щодо зупинення провадження у справі на час проведення експертизи не можуть вважатися порушенням норм процесуального права, наслідком якого є скасування відповідного судового акта.</p> <p>Постанова КГС ВС від 09.12.2020 у справі № 910/15715/19 (http://reyestr.court.gov.ua/Review/93399199)</p>

28.	<p>Стаття 245. Роз'яснення судового рішення</p>	<p>За яких умов суд роз'яснює судові рішення? Які судові рішення підлягають роз'ясненню? Чи підлягає роз'ясненню постанова суду касаційної інстанції про залишення без змін ухвали суду апеляційної інстанції про закриття провадження у справі?</p>	<p>Відповідно до ч. 1 ст. 245 ГПК України за заявою учасників справи, державного виконавця, приватного виконавця суд роз'яснює судове рішення, яке набрало законної сили, не змінюючи змісту судового рішення.</p> <p>Виходячи зі змісту наведеної норми роз'яснення судового рішення – це засіб виправлення недоліків судового акта, який полягає в усуненні неясності судового документа. Тобто йдеться про викладення судового рішення у більш чіткій і зрозумілій формі. Необхідність такого роз'яснення виникає через неоднозначне розуміння рішення суду з метою його виконання.</p> <p>Здійснюючи роз'яснення судового рішення, суд викладає більш повно і зрозуміло ті частини рішення, розуміння яких викликає труднощі, не вносячи змін до рішення по суті і не торкаючись тих питань, які не були предметом судового розгляду. Якщо фактично порушується питання про зміну рішення, або про внесення до нього нових даних, або про роз'яснення мотивів прийняття рішення, або фактично про встановлення чи зміну способу і порядку виконання рішення, то господарський суд відмовляє в роз'ясненні рішення.</p> <p>Відповідно до частин 1, 2 ст. 18 ГПК України судові рішення, що набрали законної сили, є обов'язковими до виконання всіма органами державної влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими та службовими особами, фізичними і юридичними особами та їх об'єднаннями на всій території України. Невиконання судового рішення є підставою для відповідальності, встановленої законом.</p> <p>Частиною 2 ст. 245 ГПК України встановлено, що подання заяви про роз'яснення судового рішення допускається, якщо судове рішення ще не виконане або не закінчився строк, протягом якого рішення може бути пред'явлене до примусового виконання.</p> <p>Із зазначеної норми вбачається, що роз'ясненню підлягають не всі судові рішення, а лише ті, які підлягають виконанню, порядок здійснення якого визначено Законом України від 2 червня 2016 року №1404-VIII "Про виконавче провадження".</p> <p>Постанова суду касаційної інстанції, якою залишено без змін ухвалу суду апеляційної інстанції про закриття провадження у справі, не є судовим рішенням, право на роз'яснення якого</p>
-----	--	--	--

			<p>передбачено ст. 245 ГПК України, оскільки вона не підлягає виконанню в порядку, визначеному Законом України "Про виконавче провадження".</p> <p>Ухвала КГС ВС від 23.12.2020 у справі № 914/2259/17 (http://reyestr.court.gov.ua/Review/93742884).</p>
29.	<p>Стаття 247. Справи, що розглядаються в порядку спрощеного позовного провадження</p> <p>Стаття 250. Вирішення питання про розгляд справи у порядку спрощеного позовного провадження</p>	<p>Чи може суд з власної ініціативи прийняти рішення про розгляд справи, яка не належить до категорії малозначних, за правилами спрощеного позовного провадження?</p>	<p>Відповідно до частин 1, 3 ст. 12 ГПК України господарське судочинство здійснюється за правилами, передбаченими цим Кодексом, у порядку: наказного провадження; позовного провадження (загального або спрощеного). Спрощене позовне провадження призначене для розгляду малозначних справ, справ незначної складності та інших справ, для яких пріоритетним є швидке вирішення справи.</p> <p>Законодавець у ч. 1 ст. 247 ГПК України навів норму прямої дії щодо розгляду у порядку спрощеного позовного провадження малозначних справ, до яких віднесено справи за наявності у них ознак, викладених у ч. 5 ст. 12 цього Кодексу.</p> <p>Водночас інші справи, віднесені до юрисдикції господарського суду та не зазначені у переліку, наведеному в ч. 4 ст. 247 ГПК України, можуть бути розглянуті в порядку спрощеного позовного провадження за клопотанням позивача, що подається до суду в письмовій формі одночасно з поданням позовної заяви або міститися у ній, що визначено у ч. 1 ст. 249 ГПК України.</p> <p>Відповідно до ч. 3 ст. 250 цього Кодексу якщо суд за результатами розгляду клопотання позивача дійде висновку про розгляд справи в порядку спрощеного позовного провадження, він зазначає про це в ухвалі про відкриття провадження у справі.</p> <p>Отже, якщо позивач не заявив клопотання про розгляд його справи в порядку спрощеного позовного провадження як за змістом позовної заяви, так і шляхом подання окремого письмового клопотання, господарський суд не має підстав для розгляду такого спору за правилами спрощеного позовного провадження з власної ініціативи.</p> <p>Крім того, згідно з ч. 4 ст. 250 ГПК України на господарський суд покладено обов'язок щодо розгляду заяви (клопотання) відповідача із запереченнями проти розгляду справи за правилами спрощеного позовного провадження та постановлення ухвали про залишення такої заяви (клопотання) без задоволення або ухвали</p>

			<p>про розгляд справи за правилами загального позовного провадження та заміну засідання для розгляду справи по суті підготовчим засіданням.</p> <p>Постанова КГС ВС від 26.09.2019 у справі № 910/74/19 (http://reyestr.court.gov.ua/Review/85211409).</p>
30.	Стаття 254. Право апеляційного провадження	<p>За яких умов особа, яка має грошові вимоги до боржника, набуває статусу кредитора та має процесуальне право оскаржувати процесуальні документи у справі про банкрутство?</p>	<p>Згідно із ч. 1 ст. 254 ГПК України учасники справи, особи, які не брали участі у справі, якщо суд вирішив питання про їхні права, інтереси та (або) обов'язки, мають право подати апеляційну скаргу на рішення суду першої інстанції.</p> <p>Отже, процесуальним законом виокремлено коло осіб, наділених процесуальним правом на апеляційне оскарження судового рішення. Умовно їх можна віднести до двох груп: 1) учасники справи; 2) особи, які участі у справі не брали, але судові рішення стосується їх прав, інтересів та (або) обов'язків.</p> <p>У справі про банкрутство, що здійснюється за загальною процедурою, особа, яка має до боржника кредиторські вимоги, набуває саме процесуального статусу кредитора – сторони та учасника провадження у справі про банкрутство з правом на апеляційне та касаційне оскарження судових рішень, які визначають права та обов'язки учасників провадження у справі про банкрутство, після звернення із заявою з кредиторськими вимогами у справі про банкрутство, розгляду такої заяви судом та визнання його вимог до боржника господарським судом з прийняттям відповідного рішення.</p> <p>Тобто особа, яка має грошові вимоги до боржника, набуває статусу учасника провадження у справі про банкрутство, а саме кредитора, лише після заявлення у встановленому порядку грошових вимог до боржника, визнання цих кредиторських вимог судом. Тільки після цього така особа набуває статусу кредитора та має процесуальне право оскаржувати процесуальні документи у справі про банкрутство.</p> <p>Постанови КГС ВС: від 22.07.2020 у справі № 904/4681/19 (https://reyestr.court.gov.ua/Review/90540484); від 19.05.2020 у справі № 908/2332/19 (https://reyestr.court.gov.ua/Review/89539265).</p>

31.	<p>Стаття 260. Залишення апеляційної скарги без руху, повернення апеляційної скарги</p> <p>Стаття 174. Залишення позовної заяви без руху, повернення позовної заяви</p>	<p>Чи є підставою для повернення апеляційної скарги, об'єднання в ній вимог про скасування двох різних процесуальних документів, зокрема рішення та ухвали місцевого суду?</p>	<p>Право апеляційного оскарження передбачено ст. 254 ГПК України. Учасники справи, особи, які не брали участі у справі, якщо суд вирішив питання про їхні права, інтереси та (або) обов'язки, мають право подати апеляційну скаргу на рішення суду першої інстанції (ч. 1 ст. 254 ГПК України).</p> <p>Ухвали суду першої інстанції оскаржуються в апеляційному порядку окремо від рішення суду лише у випадках, визначених ст. 255 цього Кодексу. Оскарження ухвал суду, які не передбачені ст. 255 цього Кодексу, окремо від рішення суду не допускається (ч. 2 ст. 254 ГПК України).</p> <p>Відповідно до ч. 2 ст. 260 ГПК України до апеляційної скарги, яка оформлена з порушенням вимог, встановлених ст. 258 цього Кодексу, застосовуються положення ст. 174 цього Кодексу.</p> <p>Таким чином, якщо апеляційну скаргу оформлено з порушенням вимог ст. 258 ГПК України, суд апеляційної інстанції застосовує положення ст. 174 ГПК України, що визначають порядок залишення позовної заяви без руху в разі виявлення судом недоліків у оформленні процесуального документа та встановлюють наслідки неусунення таких недоліків.</p> <p>Частиною 4 ст. 174 ГПК України визначено наслідки невиконання вимог суду щодо узгодження процесуального документа зі встановленими законодавчими нормами, а саме повернення позовної заяви.</p> <p>Тобто якщо скаржник не виконає у встановлений строк вимог ухвали суду апеляційної інстанції про залишення апеляційної скарги без руху, йому буде повернуто апеляційну скаргу відповідно до ч. 4 ст. 174 ГПК України.</p> <p>Частина 5 ст. 260 ГПК України визначає інші випадки, коли апеляційна скарга не приймається до розгляду і повертається судом апеляційної інстанції, зокрема у разі подання скарги на ухвалу, що не підлягає оскарженню окремо від рішення суду.</p> <p>Отже, зазначеною нормою не встановлено такої підстави для повернення апеляційної скарги, як об'єднання в ній вимог про скасування двох різних процесуальних документів суду першої інстанції, кожен з яких підлягає окремому апеляційному оскарженню.</p> <p>Окремі самостійні підстави для повернення апеляційної скарги визначено ч. 5 ст. 260 ГПК України. Їх перелік є вичерпним і не передбачає</p>
-----	---	--	--

			<p>такої підстави для повернення апеляційної скарги, як оскарження в одній апеляційній скарзі рішення та ухвали місцевого господарського суду.</p> <p>При цьому приписи п. 2 ч. 5 ст. 174 ГПК України визначають інші (крім тих, які встановлено ч. 4 цієї статті) підстави повернення позовної заяви, які підлягають застосуванню лише судом першої інстанції. Зазначені приписи не можуть бути застосовані апеляційним судом як правова підстава для повернення апеляційної скарги за аналогією.</p> <p>Постанова ОП КГС ВС від 17.02.2020 у справі № 2/118 (http://reyestr.court.gov.ua/Review/87808649).</p>
32.	<p>Стаття 260. Залишення апеляційної скарги без руху, повернення апеляційної скарги</p> <p>Стаття 258. Форма і зміст апеляційної скарги</p> <p>Стаття 259. Надсилання копії апеляційної скарги сторонам у справі</p>	<p>Чи відповідають вимогам процесуального законодавства дії суду апеляційної інстанції щодо залишення без руху апеляційної скарги з підстав недотримання стороною вимог ст. 259 ГПК України (ненадання опису вкладення до листа, в якому надіслано копію такої скарги стороні у справі), а потім її повернення з підстав неусунення цього недоліку?</p>	<p>У ст. 258 ГПК України перелічено вимоги до форми і змісту апеляційної скарги. Зокрема, в ч. 3 цієї статті зазначено, що до апеляційної скарги додаються докази про надсилання копії скарги іншій стороні у справі.</p> <p>Відповідно до ст. 259 згаданого Кодексу особа, яка подає апеляційну скаргу, надсилає іншим учасникам справи копію цієї скарги і доданих до неї документів, які у них відсутні, листом з описом вкладення.</p> <p>До апеляційної скарги, яка оформлена з порушенням вимог, встановлених ст. 258 ГПК України, застосовуються положення ст. 174 цього Кодексу (ч. 2 ст. 260 ГПК України).</p> <p>Аналіз норм, викладених у статтях 174, 258, 260 ГПК України, дозволяє зробити висновок, що апеляційна скарга приймається до розгляду у випадку виконання скаржником вимог ст. 258 цього Кодексу, зокрема подання доказів про надсилання копії скарги іншій стороні у справі.</p> <p>Обов'язок щодо надсилання іншим учасникам справи копії апеляційної скарги і доданих до неї документів, які у них відсутні, листом з описом вкладення передбачений ст. 259, а не ст. 258 ГПК України.</p> <p>За наявності в матеріалах апеляційної скарги фіскального чека Укрпошти як доказу про направлення такої скарги стороні у справі, апеляційний господарський суд повинен надати оцінку цьому доказу у розумінні п. 3 ч. 3 ст. 258 ГПК України.</p> <p>Отже, згідно зі ст. 260 ГПК України апеляційний суд не має повноважень залишати апеляційну скаргу без руху, а потім повертати її з підстав</p>

			<p>недотримання стороною вимог ст. 259 цього Кодексу.</p> <p>Постанова КГС ВС від 22.12.2020 у справі № 925/382/20 (http://reyestr.court.gov.ua/Review/93701495).</p>
33.	Стаття 261. Відмова у відкритті апеляційного провадження	Які дії повинен вчинити суд у випадку подання апеляційної скарги з пропуском строку на апеляційне оскарження?	<p>Згідно з п. 1 ч. 2 ст. 256 ГПК України учасник справи, якому повне рішення або ухвала суду не були вручені у день його (її) проголошення або складення, має право на поновлення пропущеного строку на апеляційне оскарження.</p> <p>За змістом ст. 119 ГПК України суд за заявою учасника справи поновлює пропущений процесуальний строк, встановлений законом, якщо визнає причини його пропуску поважними, крім випадків, коли цим Кодексом встановлено неможливість такого поновлення.</p> <p>Отже, строк на апеляційне оскарження може бути поновлений за обґрунтованою заявою учасника провадження і лише з поважних причин, визнаних такими судом. У кожному випадку суд встановлює на підставі належних, допустимих та достатніх доказів поважність причин пропуску скаргником строку та приймає рішення щодо його поновлення чи відмову у його поновленні. Таким чином, саме на скаргника покладено обов'язок довести суду наявність таких причин.</p> <p>Частиною 3 ст. 260 ГПК України передбачено, що апеляційна скарга залишається без руху, зокрема у випадку, якщо вона подана після закінчення строків, установлених ст. 256 цього Кодексу, і особа, яка її подала, не порушує питання про поновлення цього строку, або якщо підстави, вказані нею у заяві, визнані неповажними. При цьому протягом десяти днів з дня вручення ухвали особа має право звернутися до суду апеляційної інстанції із заявою про поновлення строку або вказати інші підстави для поновлення строку.</p> <p>Відповідно до ч. 4 ст. 260, п. 4 ч. 1 ст. 261 ГПК України суд апеляційної інстанції відмовляє у відкритті апеляційного провадження у справі, якщо скаргником у строк, визначений судом, не подано заяву про поновлення строку на апеляційне оскарження або наведені підстави для поновлення строку на апеляційне оскарження визнані судом неповажними.</p> <p>Таким чином, дійшовши висновку про неповажність причин пропуску строку звернення з апеляційною скаргою, суд має залишити</p>

			<p>апеляційну скаргу без руху, надавши скаржнику можливість зазначити інші підстави для поновлення цього строку. Тільки у разі визнання цих причин неповажними або у випадку незвернення з відповідною заявою у встановлений строк у відкритті апеляційного провадження має бути відмовлено на підставі п. 4 ч. 1 ст. 261 ГПК України.</p> <p>Постанови КГС ВС: від 06.07.2020 у справі № 910/5829/19 (http://reyestr.court.gov.ua/Review/90388394); від 22.06.2020 у справі № 904/701/19 (http://reyestr.court.gov.ua/Review/89966491); від 18.05.2020 у справі № 917/1737/19 (http://reyestr.court.gov.ua/Review/89482864); від 12.02.2020 у справі № 921/86/18 (http://reyestr.court.gov.ua/Review/87602259).</p>
34.	Стаття 269. Межі перегляду справи в суді апеляційної інстанції	Який порядок прийняття судом апеляційної інстанції додаткових доказів у справі, якщо вони не подавались до місцевого господарського суду?	<p>Частиною 3 ст. 80 ГПК України передбачено, що відповідач повинен подати докази разом з поданням відзиву. Зі спливом встановленого процесуального строку відповідач втрачає право на вчинення відповідної процесуальної дії (ч. 1 ст. 118 цього Кодексу).</p> <p>За змістом ч. 3 ст. 269 ГПК України докази, які не були подані до суду першої інстанції, приймаються судом лише у виняткових випадках, якщо учасник справи надав докази неможливості їх подання до суду першої інстанції з причин, що об'єктивно не залежали від нього.</p> <p>Єдиний винятковий випадок, коли можливим є прийняття судом (у тому числі апеляційної інстанції) доказів з порушенням встановленого процесуальним законом порядку, – це наявність об'єктивних обставин, які унеможливають своєчасне вчинення такої процесуальної дії, тягар доведення яких покладений на учасника справи.</p> <p>Отже, приймаючи докази, які не були подані до суду першої інстанції, апеляційний господарський суд повинен мотивувати, в чому полягає винятковість випадку неподання зазначених доказів до суду першої інстанції у встановлений строк, а також зазначити, які саме докази про неможливість їх подання до суду першої інстанції з причин, що об'єктивно не залежали від особи, яка їх подає, були надані суду апеляційної інстанції.</p>

			Постанова КГС ВС від 18.11.2020 у справі № 910/11152/19 (http://reyestr.court.gov.ua/Review/92996891).
35.	Стаття 287. Право касаційного оскарження	Які судові рішення апеляційної інстанції, якими вирішувалось питання щодо вжиття заходів забезпечення позову можна оскаржити в касаційному порядку?	<p>Перелік судових рішень, що можуть бути оскаржені в касаційному порядку, наведений у ч. 1 ст. 287 ГПК України, за змістом якої учасники справи, а також особи, які не брали участі у справі, якщо суд вирішив питання про їхні права, свободи, інтереси та (або) обов'язки, мають право оскаржити у касаційному порядку, зокрема: 1) рішення суду першої інстанції після апеляційного перегляду справи та постанову суду апеляційної інстанції, крім судових рішень, визначених у частині третій цієї статті; 2) ухвали суду першої інстанції, зазначені, зокрема у п. 3 ч. 1 ст. 255 ГПК України (щодо забезпечення позову, заміну заходу забезпечення позову), після їх перегляду в апеляційному порядку; 3) ухвали суду апеляційної інстанції, зокрема, щодо забезпечення позову, заміни заходу забезпечення позову, щодо зустрічного забезпечення.</p> <p>Пункт 2 ч. 1 ст. 287 ГПК України звужує перелік об'єктів касаційного оскарження порівняно з переліком об'єктів оскарження апеляційного. Тому не всі ухвали суду першої інстанції, що можна оскаржити окремо від рішення суду в апеляційному порядку, можна оскаржити і в касаційному порядку.</p> <p>Отже, п. 1 ч. 1 ст. 287 ГПК України поширюється не на всі постанови апеляційного суду, прийняті за наслідками перегляду ухвал суду першої інстанції, що підлягають апеляційному оскарженню окремо від рішення суду, але не можуть бути оскаржені в касаційному порядку.</p> <p>У ч. 1 ст. 255 ГПК України серед об'єктів апеляційного оскарження виокремлені ухвали про забезпечення позову (пункт 3) і про відмову у забезпеченні позову (пункт 4). Тобто за змістом зазначеної норми ухвалою щодо забезпечення позову є ухвала про таке забезпечення, а ухвалою щодо відмови у забезпеченні позову – ухвала про відмову у такому забезпеченні.</p> <p>Таким чином, згідно з п. 3 ч. 1 ст. 287 ГПК України у касаційному порядку можна оскаржити ухвалу суду апеляційної інстанції, яка передбачає вжиття заходів забезпечення позову. Тоді як ухвала, згідно з якою апеляційний суд відмовив у задоволенні заяви про забезпечення позову, касаційному оскарженню не підлягає.</p>

			<p>З огляду на вимоги п. 2 ч. 1 ст. 287 ГПК України постановою апеляційного господарського суду про залишення без змін ухвали місцевого господарського суду про вжиття заходів забезпечення позову може бути предметом касаційного оскарження.</p> <p>Постанова КГС ВС від 16.11.2020 у справі № 910/7596/20 (http://reyestr.court.gov.ua/Review/92971660).</p>
36.	<p>Стаття 287. Право касаційного оскарження</p> <p>Стаття 296. Закриття касаційного провадження</p>	<p>Що означає термін "подібність правовідносин" у розумінні положень ГПК України?</p>	<p>Відповідно до п. 1 ч. 2 ст. 287 ГПК України підставами касаційного оскарження судових рішень, зазначених у п. 1, 4 ч. 1 цієї статті, є неправильне застосування судом норм матеріального права чи порушення норм процесуального права виключно в таких випадках: якщо суд апеляційної інстанції в оскаржуваному судовому рішенні застосував норму права без урахування висновку щодо застосування норми права у подібних правовідносинах, викладеного у постанові Верховного Суду, крім випадку наявності постанови Верховного Суду про відступлення від такого висновку.</p> <p>Згідно з п. 5 ч. 1 ст. 296 ГПК України (у редакції, чинній з 08.02.2020) суд касаційної інстанції закриває касаційне провадження, якщо після відкриття касаційного провадження на підставі п. 1 ч. 2 ст. 287 цього Кодексу судом встановлено, що висновок щодо застосування норми права, який викладений у постанові Верховного Суду та на який посилався скажник у касаційній скарзі, стосується правовідносин, які не є подібними.</p> <p>Зазначена норма процесуального права спрямована на формування усталеної судової практики вирішення господарських спорів, що виникають з подібних правовідносин, а її застосування судом касаційної інстанції свідчитиме про дотримання принципу правової визначеності.</p> <p>Подібність правовідносин означає, зокрема, тотожність суб'єктного складу учасників відносин, об'єкта та предмета правового регулювання, а також умов застосування правових норм (часу, місця, підстав виникнення, припинення, та зміни відповідних правовідносин). Зміст правовідносин з метою з'ясування їх подібності у різних рішеннях суду (судів) касаційної інстанції визначається обставинами кожної конкретної справи.</p>

			<p>При цьому під судовими рішеннями у подібних правовідносинах слід розуміти такі рішення, в яких подібними (тотожними, аналогічними) є предмети спору, підстави позову, зміст позовних вимог і встановлені судом фактичні обставини, а також наявне однакове матеріально-правове регулювання спірних правовідносин. З'ясування подібності правовідносин у рішеннях суду (судів) касаційної інстанції визначається з урахуванням обставин кожної конкретної справи.</p> <p>Постанова ВП ВС від 19.05.2020 у справі № 910/719/19 (http://reyestr.court.gov.ua/Review/89961609) та постанови КГС ВС: від 05.08.2020 у справі № 910/10225/18 (http://reyestr.court.gov.ua/Review/90827109); від 02.07.2020 у справі № 908/955/18 (http://reyestr.court.gov.ua/Review/90232131).</p>
37.	<p>Стаття 293. Відмова у відкритті касаційного провадження</p>	<p>Які дії суду в разі звернення прокурора з окремою касаційною скаргою у справі, в якій представниками територіальної громади є прокурор та міська рада, якщо міській раді вже було відмовлено у відкритті касаційного провадження на це саме судове рішення?</p>	<p>Міська рада та прокурор виступають у справі, в якій стороною є територіальна громада як орган та особа, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб (ст. 53 ГПК України), тобто як представники територіальної громади.</p> <p>Приписами п. 3 ч. 1 ст. 293 ГПК України передбачено, що суд касаційної інстанції відмовляє у відкритті касаційного провадження у справі, якщо є постанова про залишення касаційної скарги цієї ж особи без задоволення або ухвала про відмову у відкритті касаційного провадження за касаційною скаргою цієї особи на це саме судове рішення.</p> <p>Отже, зазначеними нормами визначено процесуальне обмеження щодо повторного подання касаційної скарги після відмови у відкритті касаційного провадження на те саме судове рішення, що є загальним для всіх суб'єктів та узгоджується з основними засадами судочинства про рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом, викладеними в ст. 129 Конституції України.</p> <p>З огляду на наведені положення законодавства реалізація територіальною громадою в особі міської ради права на касаційне оскарження судового рішення з процесуальними наслідками у вигляді відмови у відкритті касаційного провадження унеможливорює відкриття провадження за касаційною скаргою цієї ж особи, поданою іншим представником – прокурором.</p>

			<p>У зв'язку з цим суд має відмовити у відкритті касаційного провадження на підставі п. 3 ч. 1 ст. 293 ГПК України.</p> <p>Ухвала КГС ВС від 17.08.2020 у справі № 910/6668/19 (https://reyestr.court.gov.ua/Review/91017010).</p>
38.	Стаття 296. Закриття касаційного провадження	<p>Які процесуальні дії має вчинити суд касаційної інстанції, якщо після відкриття касаційного провадження буде встановлено, що викладений у постанові Верховного Суду висновок щодо застосування норми права, на який посилався скаржник у касаційній скарзі, стосується правовідносин, які не є подібними?</p>	<p>Право на касаційне оскарження не є безумовним, а тому встановлення законодавцем процесуальних фільтрів доступу до касаційного суду не є обмеженням в отриманні судового захисту, оскільки це викликано лише особливим статусом Верховного Суду, розгляд скарг яким покликаний забезпечувати сталість та єдність судової практики, а не можливість проведення "розгляду заради розгляду".</p> <p>Підстави касаційного оскарження судових рішень викладені в ч. 2 ст. 287 ГПК України. До них належить, зокрема, така підстава: якщо суд апеляційної інстанції в оскаржуваному судовому рішенні застосував норму права без урахування висновку щодо застосування норми права у подібних правовідносинах, викладеного у постанові Верховного Суду, крім випадку наявності постанови Верховного Суду про відступлення від такого висновку (п. 1 ч. 2 згаданої статті).</p> <p>Подібність правовідносин означає, зокрема, тотожність об'єкта та предмета правового регулювання, а також умов застосування правових норм (часу, місця, підстав виникнення, припинення та зміни відповідних правовідносин). Зміст правовідносин з метою з'ясування їх подібності в різних рішеннях суду касаційної інстанції визначається обставинами кожної конкретної справи.</p> <p>При цьому під судовими рішеннями у справах зі спорів, що виникли з подібних правовідносин, слід розуміти, зокрема, такі, в яких аналогічними є предмет спору, підстави позову, зміст позовних вимог та встановлені фактичні обставини, а також відбувається однакове матеріально-правове регулювання спірних відносин. З'ясування подібності правовідносин у рішеннях суду (судів) касаційної інстанції визначається з урахуванням обставин кожної конкретної справи.</p> <p>Згідно з п. 5 ч. 1 ст. 296 ГПК України якщо після відкриття касаційного провадження на підставі п. 1 ч. 2 ст. 287 цього Кодексу судом встановлено,</p>

			<p>що висновок щодо застосування норми права, який викладений у постанові Верховного Суду та на який посилався скажчик у касаційній скарзі, стосується правовідносин, які не є подібними, то суд касаційної інстанції закриває касаційне провадження.</p> <p>Отже, якщо наведена скажником підстава касаційного провадження, передбачена п. 1 ч. 2 ст. 287 ГПК України, не отримала підтвердження після відкриття касаційного провадження, то суд касаційної інстанції повинен закрити касаційне провадження.</p> <p>Постанова КГС ВС від 15.07.2020 у справі № 905/204/18 (https://reyestr.court.gov.ua/Review/90465603).</p>
39.	Стаття 320. Підстави перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами	<p>Чи є підставою для перегляду судового рішення у зв'язку з виключними обставинами встановлена Конституційним Судом України, зокрема, неконституційність закону чи його окремих положень, застосованих судом при вирішенні справи, у разі якщо це судове рішення набрало законної сили та виконане?</p>	<p>Відповідно до ч. 1 ст. 320 ГПК України рішення, постанови та ухвали господарського суду, Вищого суду з питань інтелектуальної власності, якими закінчено розгляд справи, а також ухвали у справах про банкрутство (неплатоспроможність), які підлягають оскарженню у випадках, передбачених Законом України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом", що набрали законної сили, можуть бути переглянуті за нововиявленими або виключними обставинами.</p> <p>Згідно із ч. 2 ст. 152 Конституції України закони, інші акти або їх окремі положення, що визнані неконституційними, втрачають чинність з дня ухвалення Конституційним Судом України рішення про їх неконституційність, якщо інше не встановлено самим рішенням, але не раніше дня його ухвалення. Аналогічне положення наведено у ст. 91 Закону України "Про Конституційний Суд України".</p> <p>В абз. 3 ч. 4 Рішення Конституційного Суду України від 24.12.1997 № 8-зп визначено, що ч. 2 ст. 152 Конституції України закріплює принцип, за яким закони, інші правові акти або їх окремі положення, що визнані неконституційними, втрачають чинність з дня ухвалення Конституційним Судом України рішення про їх неконституційність. За цим принципом закони, інші правові акти мають юридичну силу до визнання їх неконституційними окремим рішенням органу конституційного контролю.</p> <p>Встановлена Конституційним Судом України неконституційність (конституційність) закону,</p>

			<p>іншого правового акта чи їх окремого положення, застосованого (не застосованого) судом при вирішенні справи, має значення, перш за все, як рішення загального характеру, яке визначає правову позицію для вирішення наступних справ, а не як підстава для перегляду справи із ретроспективним застосуванням нової правової позиції і зміни таким чином стану правової визначеності, вже встановленої остаточним судовим рішенням.</p> <p>Разом із цим у п. 1 ч. 3 ст. 320 ГПК України як виняток із цього загального правила визначено, що встановлена Конституційним Судом України, зокрема, неконституційність закону чи його окремих положень, застосованих (не застосованих) судом при вирішенні справи, є підставою для перегляду судового рішення у зв'язку з виключними обставинами у тому разі, якщо це судове рішення набрало законної сили, однак ще не виконане.</p> <p>З огляду на викладене за виключними обставинами з підстав встановлення Конституційним Судом України, зокрема, неконституційності відповідного закону, застосованого судом при вирішенні справи, судове рішення може бути переглянуто лише в тому разі, якщо це судове рішення фактично ще не було виконане, тобто коли наслідки, передбачені цим судовим рішенням, остаточно не настали.</p> <p>Постанови КГС ВС: від 14.01.2020 у справі № 910/20190/16 (http://reyestr.court.gov.ua/Review/86880091); від 14.01.2020 у справі № 910/4473/17 (http://reyestr.court.gov.ua/Review/86880119).</p>
40.	Стаття 320. Підстави перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами	Чи підлягає перегляду за нововиявленими обставинами постанова апеляційного суду, якою скасовано ухвалу місцевого суду про зупинення провадження у справі?	<p>За змістом ч. 1 ст. 320 ГПК України за нововиявленими обставинами може бути переглянуто не будь-яку ухвалу господарського суду, а лише ухвалу, якою закінчено розгляд справи.</p> <p>Ухвалами, якими закінчено розгляд справи та які можуть бути переглянуті за нововиявленими обставинами, є: ухвали суду першої інстанції про закриття провадження у справі чи залишення позовної заяви без розгляду; про відмову у задоволенні заяви про скасування рішення третейського суду; про скасування рішення третейського суду; про видачу виконавчого листа або відмову у видачі виконавчого листа</p>

			<p>на примусове виконання рішення третейського суду; ухвали суду апеляційної чи касаційної інстанції про скасування судового рішення та закриття провадження у справі або залишення позовної заяви без розгляду.</p> <p>Разом із тим інші ухвали судів не підлягають перегляду за нововиявленими обставинами, оскільки не відносяться до ухвал, якими закінчено розгляд справи.</p> <p>Відповідно, не можуть бути переглянуті за нововиявленими обставинами і судові рішення судів апеляційної інстанції, ухвалені за результатами апеляційного перегляду ухвал судів першої інстанції, якими не закінчено розгляд справи.</p> <p>Ухвала про зупинення провадження у справі не є ухвалою, якою закінчено розгляд справи, оскільки приймається за наслідками вирішення процедурних питань під час вирішення спору по суті.</p> <p>Отже, за змістом положень статей 320, 321 ГПК України не підлягає перегляду за нововиявленими обставинами постанова апеляційного суду, якою скасовано ухвалу місцевого суду про зупинення провадження у справі як судове рішення, що прийняте за результатами апеляційного перегляду ухвали суду першої інстанції, якою не закінчено розгляд справи.</p> <p>Постанова КГС ВС від 29.12.2020 у справі № 904/5896/18 (http://reyestr.court.gov.ua/Review/93872952).</p>
41.	<p>Стаття 331. Відстрочення або розстрочення виконання судового рішення, зміна способу та порядку виконання судового рішення</p>	<p>Які обставини враховуються судом під час вирішення питання щодо розстрочення виконання судового рішення?</p>	<p>Відповідно до частин 1, 5 ст. 331 ГПК України за заявою сторони суд, який розглядав справу як суд першої інстанції, може відстрочити або розстрочити виконання рішення, а за заявою стягувача чи виконавця (у випадках, встановлених законом) – встановити чи змінити спосіб або порядок його виконання. Розстрочення та відстрочення виконання судового рішення не може перевищувати одного року з дня ухвалення такого рішення, ухвали, постанови.</p> <p>Згідно із частинами 3, 4 ст. 331 ГПК України підставою для встановлення або зміни способу або порядку виконання, відстрочки або розстрочки виконання судового рішення є обставини, що істотно ускладнюють виконання рішення або роблять його неможливим. Вирішуючи питання про відстрочення чи розстрочення виконання судового</p>

			<p>рішення, суд також враховує: ступінь вини відповідача у виникненні спору; стосовно фізичної особи – тяжке захворювання її самої або членів її сім'ї, її матеріальний стан; стихійне лихо, інші надзвичайні події тощо.</p> <p>Розстрочення означає виконання рішення частками, встановленими господарським судом, з певним інтервалом у часі. Строки виконання кожної частки також повинні визначатися господарським судом. При цьому слід мати на увазі, що розстрочення є можливим при виконанні рішення, яке стосується предметів, що діляться (гроші, майно, не визначене індивідуальними ознаками, декілька індивідуально визначених речей тощо).</p> <p>Питання про розстрочення виконання рішення суду повинно вирішуватися з урахуванням балансу інтересів сторін, слугувати досягненню мети виконання судового рішення з максимальним дотриманням співмірності негативних наслідків для боржника з інтересом кредитора.</p> <p>Необхідною умовою задоволення заяви про розстрочення виконання рішення суду є з'ясування питання щодо дотримання балансу інтересів сторін, а тому повинні досліджуватися та оцінюватися доводи і заперечення як позивача, так і відповідача.</p> <p>Розстрочення виконання судового рішення не повинно сприяти ухиленню від його виконання та впливати на фінансовий стан позивача.</p> <p>Відстрочення виконання судового рішення є правом суду, яке може бути реалізоване ним у кожному конкретному випадку після оцінки обставин справи, наведених учасниками справи, наданих ними обґрунтувань та дослідження доказів.</p> <p>Постанови КГС ВС: від 18.02.2020 у справі № 922/2191/19 (http://reyestr.court.gov.ua/Review/87682372); від 16.01.2020 у справі № 910/1820/19 (http://reyestr.court.gov.ua/Review/87056178).</p>
--	--	--	--

Огляд судової практики Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду щодо окремих питань застосування положень ГПК України за 2020 рік. Рішення, внесені до ЄДРСР, за січень– грудень 2020 року / упоряд. суддя-секретар судової палати для розгляду справ щодо земельних відносин та права власності Дроботова Т. Б., правове управління (ІІ) департаменту аналітичної та правової роботи апарату Верховного Суду. Київ, 2021. 45 стор.

¹**Застереження:** видання містить короткий огляд деяких судових рішень. У кожному з них викладено лише основний висновок щодо правового питання, яке виникло у справі. Для правильного розуміння висловленої в судовому рішенні правової позиції необхідно ознайомитися з його повним текстом, розміщеним у Єдиному державному реєстрі судових рішень.

Стежте за нами онлайн

 fb.com/supremecourt.ua

 t.me/supremecourtua

 @supremecourt_ua